

De regio

Het CIL Limburg ligt in het uiterste Zuiden van Nederland, in de streek Zouwdal. Dit is een streek waar al heel lang landbouw wordt bedreven en die nu onder grote druk staat door de aangelegen stad Maastricht. Het gebied kent een mix van kleinschalige akkerbouw en veeteelt. Men kan er grotere open ruimten aantreffen, maar ook kleinere percelen omgeven door veel landschapselementen. De hamster is een typische wilde inheemse diersoort in deze streek. Het gebied is ook een populaire bestemming voor toeristen.

Figuur 1: Artist's weergave van de visie 2040 voor Zouwdal

Doelstelling

Onze visie op middellange termijn (2040) voor het Zouwdalgebied: De regio kenmerkt zich door een multifunctioneel en gevarieerd landschap. Voedselproductie vindt plaats in de vorm van kleinschalige veehouderij en akkerbouw. De toekomst van de landbouwbedrijven is gewaarborgd door langjarige (generatie)contracten met de gemeente die ook de agrarische bestemming van de gronden veiligstellen. Het agrarisch grondgebruik vertoont combinaties van 'intensieve' en 'extensieve' landbouw. Kleinschalige landbouwbedrijven floreren economisch omdat de boeren worden beloond voor het leveren van ecosystemendiensten, zowel binnen het GLB als via passende marktstructuren. De instandhouding van ecosystemendiensten is een centraal onderdeel van het landbouwbedrijf. De financiële compensatie van de markt komt van de verkoop van regionale producten waarvan de consument weet dat ze bijdragen tot een gevarieerd en een biodivers landschap. De boeren hebben hun producten op de markt kunnen brengen omdat ze geld hebben gekregen voor extern projectbeheer. Ook hebben ze geld gekregen om meer te leren over de ecologie van hun gebied en over hoe ze die kunnen verankeren in hun bedrijf. Het landschap in Zouwdal heeft veel typische historische landschapselementen. Naast de verschillende vormen van grondgebruik zijn er ook houtwallen, struwelen, grote bomen en holle wegen aanwezig. Sinds 2020 zijn er ook eetbare componenten in het landschap, zoals walnootbomen. In dit kleinschalige landschap vind je veel verschillende soorten vogels. De plaatselijke bevolking voelt zich verbonden met het gebied, niet alleen als consument van de producten, maar ook als vrijwilligers die helpen het landschap te onderhouden.

Contact CIL Limburg

- BoerenNatuur

Carleen Weebers ✉ cweebers@boerennatuur.nl

Potentiële contractoplossing ("droomcontract")

Doelstelling

Het doel van het droomcontract is hoofdzakelijk om via verbetering van de bestaande overeenkomsten de ecosysteemdiensten in stand te houden en de natuurlijke kwaliteit van het landschap en zijn biodiversiteit te verbeteren. Een belangrijke nevendoelelstelling is ook om de marketing van het lokale gebied voor toerisme te verbeteren. In de toekomst zal ook de regulering van het klimaat een belangrijk aandachtspunt zijn.

Maatregelen

Er is een hele catalogus aan maatregelen beschikbaar voor de regio. Welke concrete maatregel aan de betrokken landbouwer wordt aangeboden hangt af van het beheerstrategie die door het collectief is opgesteld en met de autoriteiten is overeengekomen. De maatregelen zijn gericht op de biodiversiteit, maar ook op water- en bodembescherming.

Type contract

- ODA's / Agromilieu- en klimaatmaatregelen

Contracteigenschappen

- Collectieve uitvoering
- Op actie gebaseerde betalingen (met een resultaatgerichte component)

Gerichte collectieve goederen

Biodiversiteit

Water

Landschap & Omgeving

Figuur 2: Zicht op Zouwdal met biodiversiteitsmaatregelen op de voorgrond.

Actoren & Structuur

In Nederland zijn er in totaal veertig agrarische collectieven actief, die als tusseninstantie fungeren tussen overheden en individuele boeren. Het collectief stelt een beheerstrategie op en bereidt een budgetaanvraag aan de overheid voor. Als de aanvraag wordt goedgekeurd sluiten de collectieven individuele contracten met de respectieve landbouwers, welke percelen in de begrensde leefgebieden liggen. De collectieven bieden ook adviesdiensten en kennisoverdracht. Zij controleren de uitgevoerde maatregelen in het veld en coördineren de betalingen aan de individuele boeren. Er is een derde partij betrokken bij de certificering van de collectieven om na te gaan of zij in staat zijn hun taken dienovereenkomstig uitvoeren.

Duur van het contract

Momenteel: zes jaar (in verband met het GLB). Ideale contractperiode volgens de landbouwers: Minimaal twaalf jaar (met een opzegtermijn van twaalf jaar) of langer, afhankelijk van het grondgebruik.

Betalingen

Momenteel: op actie gebaseerd. In het droomcontract een combinatie van resultaat- en actiegerichte beloning. Er zal een basisvergoeding zijn voor de uitvoering van een maatregel plus een bonus als door meetbare extra inspanningen hoge resultaten worden bereikt.

Controles en verificaties

Er is een wens om over te schakelen op meer monitoring van de resultaten en de kwaliteit van het landschap als geheel, in plaats van soorten als indicatoren te gebruiken. Om dit te bereiken zijn reeds monitoringprotocollen ontwikkeld.

Verwachte voordelen

Sociale/Ecologische Voordelen

De samenleving heeft er baat bij dat er een mooi en robuust ecosysteem is, waarvan de mensen kunnen genieten maar dat hen ook de nodige diensten verleent om gezond te kunnen leven.

Voordelen voor landbouwers

De boeren krijgen een financiële stimulans voor hun bijdrage, maar ook trots en sociale erkenning van hun omgeving, een grotere sociale cohesie en de zekerheid dat zij ook in de toekomst landbouw kunnen blijven bedrijven.